

טיב הקהילה

בס"ד

במדבר - שבועות
ד' - ו' סיון תשפ"ה

המסע לפי אופק דרושלים

זמן הדלקת הנרות ומצ"ש

הדרה"ג	7:03
מוצ"ש"ק	8:21
ר"ת	8:57

סוף זמן קריאת שמע והפילה

סו"ק"ש א'	8:11
סו"ק"ש ב'	9:03
סו"ק"ש א'	9:39
סו"ק"ש ב'	10:14

המסע לפי ששון קי"ז

גליון מס':

784

יו"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד'

בנשיאות מנורנו ורבנו הר"ה צ'

רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

טיב הפרשה

שבט ראיה התורה לנכון להדגיש שהיה מנינם 'למשפחותם לבית אבותם, ורמז יש בזה שלכן נכללו כל בני השבט בכלל מנינם כי כולם עבדו את בוראם באותו דרך שקיבלו מאבותיהם כי כל שבט היה לו דרך מיוחד בעבודת ה' כדאיתא מהאר"י הקדוש ז"ע, ומאחר שכל בני השבט הסכימו לאותו דרך המקובל אצלם

במעלת ההליכה בדרך האבות

נשא

את ראש בני קרת

מתוך בני לוי למשפחתם לבית אבהם:

(ה. ב.)

לכן היו ראויים להמנות במספר בפני עצמו, לומר שכן וכך נפשות דעתם שווה לעבוד את ה' על פי דרכם.

והנה לשם כך לא הוצרך הכתוב כי אם לכתוב בכל שבט רק פעם אחת 'למשפחותם לבית אבותם, וכפי שאכן רואים בכל השבטים. אולם בבואינו לפקודת 'שבט לוי' השבט המקודש ביותר בישראל, אנו מוצאים שהתורה כתבה תיבות אלו לכל משפחה של השבט בפני עצמו, במקרא שלפנינו אנו רואים זאת בבני קרת, שהכתוב אומר 'נשא בני קרת וגו' למשפחותם לבית אבותם ובריש פרשת 'נשא' (ה. כב) מדבר אודות פקודת 'משפחת הגרשוני, ושוב מזכיר שם 'לבית אבותם למשפחותם, ובהמשך הפרשה שם (ה. כט) כשמדבר ממנין 'בני מרדכי, כתב שוב 'למשפחותם לבית אבותם וגו'. אין זה כי אם שרצונה התורה לדבר בשבח 'שבט הלוי, כי על אף שהיו 'בני תורה והיצר המפתח על לזול במסורת אבות מצויה בעיקר אצלם בכל זאת התגברו וכפו עצמן להחזיק בדרכי אבותיהם. ורצונה התורה גם כן שכל תלמיד חכם שהוא בבחינת 'שבט לוי ילמד מהם איך לבטל דעתם לדעת אבותיהם ויאמינו שאין דעתם רחבה כל כך להבין כל מנהג על בוריו, ועליהם לסמוך על דעת אבותיהם הראשונים שהשכילו להבין שזו רצון הבורא ב"ה.

וברבות שפירשה זו נקראת בדרך כלל בשבת שלפני חג השבועות, נימא מילתא הקשור הן לענין החג והן לענין מסורת המנהגים.

הנה מן הראוי לשים לב לדבר פלא שכל המועדים מחייבים אותנו במצוות מסוימות, בפסח מצוים אנו על 'אכילת מצה, ובאיסור חמץ, וכן בכל המצוות שבליל הסדר, ובסוכות אנו מצוים במצות 'סוכה' וארבעה מינים, ובדאש השנה מצוים אנו בתקיעת שופר, וביום הכיפורים אנו מצוים בחמישה עיניים, ואפילו בחנוכה ובפורים שאינם כי אם מתקנת ח"ל, התקינו בהם מצוות מדבריהם בחנוכה יש מצות 'נרות חנוכה' ובפורים 'ד' מצוותיה. שונים הם 'חג השבועות' ויום 'שמיני' עצרת שמלבד מצוות השביתה שהיא חובה כללית על כל המועדים אין בהן חיוב הקשור דוקא לזה החג.

לעומת זאת מיוחדים שני המועדים הללו שיש בהם הרבה מנהגים, בחג השבועות נעורים אנו כל הלילה ואומרים 'תיקון ליל שבועות, קוראים 'מגילת רות, ואוכלים מאכלי חלב ושטוחים עשבים בבית הכנסת ובבתים. גם בשמיני עצרת מעוזה בהרבה מנהגים, נוהגים להקפיד ולשמור בשמחת התורה כמו כן נוהגים לכבד את כל אחד מהקהל לעלות לתורה גם הילדים עולים אז לתורה, ישנה גם עליה של 'כל הנערים וקריאת 'בראשית' תחת חופת טליתות ולכל אלו המנהגים ישנם טעמים שונים אבל אינם כי אם מצד המנהג ולא מצד הדיוק, ואף שמקצת המנהגים מוזכרים בפוסקים לא נזכרו כי אם בגדר מנהג, והוא מחמת היותם מנהגים קדומים עוד מימיהם. ולכן מובאים הם בחיבוריהם אבל אינם אפילו מדינת דגמרא.

והדברים תמוהים כי למה ישתנו דוקא אלו המועדים שבו שמחים אנו בקבלת התורה ובמסרה של תורה, שלא יהיה בהם איזה חובה גם מן התורה? ועלה בדעתי לומר טעם נאה לדבר, והוא כדי להורות לנו שמנהג ישראל היא תורה ממש, ולכן דוקא באלו המועדים ששמחים אנו עם התורה הקדושה לא נתנו לנו כי אם מנהגים כדי שנבין שגם אלו הם כעפי תורה.

חלילה בשאט נפש, שהרי כל ירודי מאמין שהקב"ה צופה ומביט במעשיו, וירא הוא מלמדנו בו, על כן נעצו להלביש על החטא גוונים של חית, ואפילו גוונים של מצות, ובכטן דא קשה מאוד על האדם להבדיל בין טוב לרע מאד שהושק מאוד באותו איסור, ולדעת יצרו הוא גם מאבד מצוה במניעתו... ורק בתחבולה זו מצליח היצר להפיל את האדם ברשתו.

ומה העצה לזה? הזהירות בכל מנהגי אבותיו ובהליכותיהם! וגם אם אין באלו המנהגים חובה מצד הדיוק, וגם אם קשה לו להבין מה ענינם ופירושה. כי כל הנוקט כלל זה בידו - שאינו זו מדרכי אבותיו, תהיה ביכולתו לעמוד מול פיתוי היצר ולהשיב לו, שגם אם הצדק עמו הרי קבלה בידו שלא לעשות דברים שלא ראה אצל אבותיו, וכיון שלא ראה אצל אבותיו שיעסקו במצוה זו, לכן רואה גם הוא לנכון לקמן בה.

אולם לפעמים מוצא היצר פתרון גם לזה והוא שמפתה את האדם מלכתחילה שלא יאמין כלל זה לעצמו, ולא ידקדק כל כך בהליכותיהם של אבותיו, ובפרט כשמדובר רק במנהגים שאין בהם חובה, ואם יתפתה לו האדם בזה שוב לא יהיה לו מענה אחר כך כשימציא לו היצר התירים לחטאים.

בתחבולה זו מופיע היצר בעיקר אצל בעלי נפש, אנשים חכמים הדבקים בתורה ומתעמקים להבין כל פרטי הדיונים וטעמיהם, והוא משני טעמים, האחד, כי יודע הוא שאצלם ימצא פתרון פה לך, כי שונים הם ממשוטי העם שהללו אין דעתם רחבה כל כך, וסומכים בעינים עצומות על דעת אבותיהם, משא"כ חכמי התורה שמושגיהם הם להבין טעמו של כל דין ודין, ובפועל גם מתעמקים להבין כל ענין, לכן קל לפתותם שאין שום ענין בקיום כל ההליכות שאין בהן חובה כל עוד שטעמם סתום כי למה יעשה אדם דבר שאינו יודע למה הוא עושה זאת, ועצם הדבר שנוהג בה אבותיו אינה לדעתו סיבה להחזיק בה, ולדבריו אפשר שלא נהגו כך אלא מסיבה מסוימת שהכריחה אותם לכך.

הטעם השני שהפך היצר שהללו יזלזלו במנהגי אבותיהם כי הרווח בזלזולם יהיה כפול ומכופל, כי אחר שהתלמיד חכם יזלזל במנהגי אבותיהם ימשו כדוגמא גם לאחרים ללכת בדרכיהם, וגם הם לא יראו שוב חשיבות בקיום מנהגי האבות, ולא רק במנהגים יבואו לזלזל כי אם גם במצוות חיוניות, כי כאמור ששמירת המנהגים היא סיג לשמירת כל המצוות, ובהעדר שמירה זו יצא היצר להאדם התרים לכל חטא ועון.

והנה גם החכם ישיב מתחילה ליצרו שאינו כדאי לו לזלזל במנהגים כי הפך הוא להקטנם במנהגי אבותיו כדי שישמשו אלו כסיג לשאר דיני התורה, [וכאמור, שעל ידי זה לא יצליחו לעקם דעתו גם בגופי תורה] אולם היצר ישיבו שאין הוא זקוק לכך, מאחר שהוא עומק גדול ומכיר היטב בכל דקדוקי התורה, ואת דעתו לא יצליחו להטות ולעקם.

ולאמיתו של דבר אין אמת בפיה, כי בשעת הגסיון כבר ימציא היצר כמה וכמה פתרונות גם לאלו הדקדוקים שהר"ח בקי בהם...

היוצא מדבריו אלו שהתלמיד חכם צריכים הרבה יותר 'סייעתא דשמיא' שלא יטה אותם היצר מדרכי אבותיהם מתוך פיתוי שהם לא זקוקים לכך.

דבר זה רמזה התורה בהמקראות המדברים בשבט לוי, כי הנה במנין כל

טיב המערכת

• תכלית קבלת התורה •

מספור על חסיד אחד שנסע לרב, וכשהחזר לביתו שאלוהו חבריו: מה למדת אצל רבך? ענה להם: לפני שהייתי אצל רב, חשבתי שרוב עבודתי ותורתו, והשכר המגיע לי, אין לקב"ה מספיק עולם הבא לתת לי, אבל עכשיו שגיליתי עד כמה רחוק אני מלעשות את חובתי כלפי, הריני מודה על כך שהתקרה לא נופלת עלי.

כתוב בספרים הקדושים שתכלית קבלת התורה היא היראת שמים ואם אין לאדם יראת שמים הרי הוא חוטא למטרה, וכדי שנבין מה יראת שמים נביא סיפור על הרב של קראקא רבי שמעון סופר זי"עא בנו של החתם סופר זי"עא שפעם השתתף בטקס קבלת פנים למלך מטעם הקהילה, והרב כובד להקריא מכתב ברכה למלך מבני הקהילה, וכשהלקח את המכתב להקריאו נפל עליו פחד גדול ונפל המכתב מידו, והמלך הבחין בזה ואמר שהוא איש אלוהי, ונתקדש שם שמים על ידו, כשהגיע לביתו בכה הרבה והתענה בני ביתו חשבו כי ח"ו קרתה תקלה על ידו והפגישה לא הצליחה אך הוא הריגים כי הפגישה השיגה את מטרתה, אבל הוא עשה חשבון נפשו, שאם כך הוא פחד מפני מלך בשד דם שהיום הוא כאן ומחר הוא בקבר, עד שנפל הדף מידו, והרי שלוש פעמים בכל יום אני עומד לפני מלך מלכי המלכים ומעולם לא נפל הסידור מדי מרוב פחד, ועל זה אני בוכה.

עומדים אנו לקבל את התורה, כמובא בספרים שבכל שנה בהגיע חג השבועות הקב"ה נותן לנו את התורה מחדש, ועלינו להתבונן במטרה לדוגמא כשאדם קונה רכב הוא יודע שהמטרה היא כדי שיוכל לנסוע ממקום למקום אז מה המטרה בקבלת התורה? והרי יכול אדם ללמוד כל החיים ואינו יודע מהי מטרת לימודו, וכבר אמר התנא באבות 'כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו, חכמתו מתקיימת, ולכן צריכים לעסוק בספרי יראה וללמוד עוד ועוד, ובעיקר להתבונן בגדולת השי"ת, כמו שכתב הרמ"א 'שויתי ד' לגדי תמיד, הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים אשר הולכים לפני האלוקים.

(ע"פ טיב המערכת שבועות)

ניתן לשמוע את שיחותיו של מנורנו ורבנו שליט"א • במספר מיוחד וישיב

באידיש: 073-2951321 • בלשון הקודש: 073-2951320

עדכוני שיחות: 0534-100024

י"ד תמוז ה'תשפ"ה | ר' יעקב רבינוביץ | ערך: ש. גולדשטיין

טיב
ההודעות

האחדות הוא עיקר ההכנה לקבלת התורה לכתר תורה

זה גופא הוא כבר כל עיקרה של התורה, והיות שדייקא כשהגיעו להר סיני, זכו בני ישראל להגיע לאחדות שלימה, כאיש אחד בלב אחד, לכן גם אילו קרבנו לפני הר סיני לבד, ולא נתן לנו את התורה, דינו, כי עצם ההתאספות של בני ישראל באחדות בהר סיני, כבר נחשב ככל התורה כולה, ולכן דינו.

הטעם שרש"י כותב על ראש חודש סיון - כל יום יהיו בענין חדשים

עוד אפשר ליישב עפ"י מה שפירש"י על הפסוק (שמות יט, א) בחודש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני. ופירש"י, ביום הזה - בראש חודש סיון. לא היה צריך לכתוב אלא ביום ההוא, מהו ביום הזה, שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום ניתנו.

וקשה למה נכתב רמז זה על ראש חודש סיון - שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום ניתנו. הרי ביום זה עוד לא ניתנה התורה, ורק בששה בסיון ניתנה התורה, ואם כן מה שייך לומר כבר על ראש חודש סיון 'ביום הזה', להורות שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום ניתנו, הרי 'ביום הזה' של ראש חודש סיון, רק הגיעו להר סיני, ועוד לא ניתנה בו התורה.

וע"פ מה שנתבאר אתי שפיר, כי באמת גם 'ביום הזה' של ראש חודש סיון, כבר היה בחינת נתינת התורה, בזה שבני ישראל הגיעו לאחדות אחת בשלימות, כאיש אחד בלב אחד, שזהו עיקר כל התורה כולה. ולכן פירש"י דוקא על 'ביום הזה' שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום ניתנו, כי גם ענין זה גופא של האחדות, צריך להיות כחדשים עלינו בכל יום, כאילו היום באנו להר סיני והשגנו האחדות בשלימותה, ובכך נזכה כל יום לבחינת מתן תורה, כי בזה גופא שנעשה אחדות בין בני ישראל, נחשב כמעמד נתינת התורה לישראל.

סגולת היום של ראש חודש סיון לבוא לבחינת 'כאיש אחד בלב אחד'

וגם בימינו, עצם הימים הללו מסוגלים לזה, לבוא לידי אחדות ואהבת ישראל, כי כשם שבפעם הראשון באו כלל ישראל לאחדות השלימות כאיש אחד בלב אחד, בראש חודש סיון כשבאו להר סיני, כך בכל שנה ושנה, לאחר העבודה המרובה שבני ישראל משקיעים במשך ימי ספירת העומר להרבות כבוד זה לזה, כשמגיע ראש חודש סיון, זוכים להגיע להר סיני, ולחנות שם מתוך אחדות גמורה, כאיש אחד בלב אחד.

ויש לנו לזכור ש'כאיש אחד בלב אחד', איננו מליצה בעלמא ח"ו, רק כך היה אז בפועל ובאמת. למרות שכלל ישראל היו אז למעלה משישים ריבוא איש,

שאין פרצופיהם דומים זה לזה, ואין דיעותיהם שווים זה לזה, ונמצא שהיה ביניהם למעלה משישים ריבוא דיעות שונות, מכל מקום כשהגיעו להר סיני, נעשו כולם שווים ואהובים זה לזה, בלי שום מחלוקת ופירוד הלבבות.

ועל כן נאמר 'זיחן' בלשון יחיד, כי כל ישראל נמשלו אז לאיש אחד ויחיד. כשם שלא יתכן לומר על איש אחד שהוא אוהב את ידיו יותר מרגליו או להיפך, או שהוא שונא את אחד מאיבריו, כך היו אז כלל ישראל כמקשה אחת, וכאיש אחד שאוהב בשווה את כל כולו מכף רגל ועד ראש, כך היה כל אחד דורש בטובתו של חבירו כאילו והיה זה הוא עצמו.

יעזור הש"ת שנזכה להתחבר בשבת אחים גם יחד, כאיש אחד בלב אחד, ובזכות זה נזכה לקבל את התורה בחג השבועות הבעל"ט, ביחד עם כל ההשפעות שנשפעים בחג הקדוש הזה ברוחניות ובגשמיות.

ידוע דברי האור החיים הקדוש (שמות יט, ב) שהש"ת הודיע למשה רבינו שלשה דברים שהם עיקרי ההכנה לקבלת התורה, ורק באמצעותם נתרצה ה' להנחיל לישראל את התורה הקדושה. והדבר השלישי הוא ענין האחדות. כלשון האור החיים הקדוש, 'זענין שלישי הוא בחינת ייעוד חכמים בהתחברות בלב שלם ותמים לא שיהיו בד בבד שעליהם אמר הכתוב (ירמיה ג לו) 'חרב אל הבדיו' (ברכות סג). אלא יתוועדו יחד ויחדדו זה לזה ויסבירו פנים זה לזה. וכנגד זה אמר (שמות יט, ב) 'זיחן שם ישראל' לשון יחיד, שנעשו כולן יחד כאיש אחד, והן עתה הם ראויים לקבלת התורה.

לא היה באפשרי ליתן את התורה לישראל כל עוד שלא היה אחדות ביניהם

ובספרה"ק ישמח ישראל (הגש"פ אותיות מו, צד) מבואר עוד יותר, שלא היה שום אפשרות ומציאות ליתן את התורה לישראל, לפני שנעשו כולם באחדות אחת, כאיש אחד בלב אחד. והישמח ישראל מביא ראיה לזה מדברי המדרש (ויק"ר ט, ט) 'גדול השלום שבכל המסעות כתיב (במדבר לג) 'ויסעו ויחנן' נוסעים במחלוקת וחונים במחלוקת. כיון שבאו כולם לפני הר סיני, נעשו כולם חנייה אחת, הדא דכתיב (שמות יט, ב) 'זיחן שם ישראל' 'זיחנ' שם בני ישראל אין כתיב כאן, אלא 'זיחן' שם ישראל, אמר הקדוש ברוך הוא, הרי שעה שאני נותן תורה לבני.

ורואים להדיא בדברי המדרש, שכל עוד שהיה מחלוקת בין ישראל, ולא היו כאיש אחד בלב אחד, עדיין לא הגיע האפשרות ליתן את התורה לבני ישראל. ורק כשהגיעו להר סיני, ונעשו כולם כאיש אחד בלב אחד, או אז הגיע 'שעה שאני נותן תורה לבני'.

עצם האחדות בין ישראל נחשב כמעמד נתינת התורה

וביותר מזה אפשר לומר, שכונת המדרש כך הוא, ששעה זו שכלל ישראל נעשו באחדות אחת כאיש אחד בלב אחד, כבר היה נחשב כ'שעה שאני נותן תורה לבני', כי זהו העיקר של כל התורה כולה, האחדות והאהבה בין בני ישראל.

האחדות בין בני ישראל הוא כל התורה על רגל אחת

וכמו שמבואר במסכת שבת (לא). שגר אחד הגיע לפני שמאי, וביקש לו, רבי, גירני על מנת שתלמדני כל התורה כולה על רגל אחת, ודחפו שמאי באמת הבנין. הגיע הגר לפני הלל, ואמר לו הלל, מאי דעלך סני לחברך לא תעביד, זהו כל התורה על רגל אחת, ואידך זיל גמור. ורואים מזה, שעצם האחדות בין בני ישראל, שכל אחד נזהר שלא לעשות לחבירו מה ששנאו עליו, זה גופא כבר נחשב ככל התורה על רגל אחת.

וממילא כשבני ישראל הגיעו למדרגה זו בהר סיני, שנעשו כולם כאיש אחד בלב אחד, כבר נחשב שעה זו כנתינת התורה לבני ישראל, כיון שהאחדות זה גופא הוא כל התורה כולה על רגל אחת.

מה היה המעלה בעצם הקירבה להר סיני בלי נתינת התורה

ועפ"י אפשר ליישב קושיית העולם על מה שאומרים בהגדה של פסח 'אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דינו'. וקשה הרי כל העולם נברא רק בשביל התורה, ולכן קדמה התורה לעולם אלפיים שנה, ואם כן איך יתכן לבוא ולומר, שאילו קרבנו לפני הר סיני, ולא נתן לנו את התורה דינו. וכי איזה תכלית ותועלת היה בעצם ההגעה לפני הר סיני, אם לא היו מקבלים שם את התורה.

וע"פ מה שנתבאר אתי שפיר, כי עצם האחדות בין בני ישראל,

חג שבועות
ו' סיון תשפ"ה

זמנים לפי אופן דיוש"ס

זמני הדלקת הנרות ומצ"ש

הדר"ג	7:05
מוצ"ש"ק	8:22
ר"ת	8:58

סוף זמן קריאת שמע ותפילה

סוף"ש א'	8:11
סוף"ש א'	9:39
סוף"ש ב'	9:03
סוף"ש ב'	10:14

הזמנים לפי שעון קיץ

תיקון ליל שבועות

א. איתא בזהר שחסידי הראשונים היו נעורים כל הלילה ועוסקים בתורה, וכבר נהגו רוב הלומדים לעשות כן, ואיתא בשו"ע הא"י ז"ל שכל מי שבלילה לא ישן כלל ועיקר והיה עוסק בתורה, מובטח לו שישלים שנתו ולא יארע לו שום נזק, והטעם כתב המ"א ע"פ פשוטו שישאל הוא ישנים כל הלילה והוצרך הקדוש ברוך הוא להעיר אותם לקבל התורה [כדאיתא במדרש] לכן אנו צריכין לתקן זה (זו הצ"ח ס"ב שם סק"א).
ב. גודל מעלת תיקון הלימוד בלילה זו מבורר בזה"ק, וכבר נדפסו המאמרים בתיקון ליל שבועות, לכן יזהר האדם מאד ומאד בתיקון לילה זו בלמוד כסדר שנדפס בתקון ליל שבועות, ויזהר בדקדוק התיבות ממש כמו בק"ש כי טוב מעט בכונה (יסוד ושורש התעודה שער ט"ו פ"י).

ג. וז"ל ספר שער הכונות (הדושי חג השבועות דרוש א'): ולא עוד אלא שצריך האדם שלא לישן בלילה הזאת כלל, ולהיות כל הלילה נעורים ועוסקים בתורה, כג' באורך בהק' ספר הזהר ב' בראשית וב' אמו. ודע כי כל מי שלא ישן בלילה הזאת כלל אפילו רגע אחד, ויהיה עוסק בתורה כל הלילה, מובטח לו שישלים שנתו, ולא יארע לו שום נזק בשנה ההיא וכמ"ש הרשב"י בהקדמ' בראשית וז"ל: דיפוק הווא שחא בשלם וכ' עיי"ש, ולא עוד אלא שהוראת חיי האדם בשנה ההיא תלויה בענין זה, כי אם לא ישן כלל ודאי שלא ימות בשנה ההיא ודי בזה, ולכן פשט המנהג הזה בישראל לעסוק בתורה כל ליל חג השבועות.

ד. ובספר בן איש חי (הלכות שנה א' פרשת במדבר) כתב וז"ל: ויזהר שלא לדבר שיחת חולין כל הלילה, וצריך להם שמייה גדולה בזה בלילה זו, מפני דכל עת שיש אסיפה מאנשים הרבה, דרכו של יצר הרע להכשילם לדבר דברי חול, ומדבר לדבר יבואו לדברים אסורים של שחוק ושל לשון הרע, ויזהרו ללמוד כל סדר הלימוד של זאת הלילה, בחשק גדול ובשמחה רבה והתלהבות הלב, כי הלימוד המתוק לזאת הלילה עושה פרי גדול למעלה, וממשיך לנפש האדם קדושה וטהרה, ויתגבר כארי לישב על המשמר בעינים פקוחות לדחות את השינה, ולא יתגנבם כלל, כי רבינו הא"י ז"ל החמיר מאד בענין השינה בזאת הלילה יותר מליל הושענא רבה, וכוננו בשער הכונות בדרוש הלילה הזאת עכ"ל.

ה. כתב בספר שו"ת (שם שבועות פ' נ' מצוה אות ה') וז"ל: החרדים לדבר ה' ישתדלו שיהיה מגין ביחד, דכל ביה עשורה שכינה שריא. וכתב שם עוד (פ' דרך חיים תחת מוסר רס"ב) וז"ל: ומזה יתעורר האדם איך יעלה על מחשבתו לבטל מלימודו לדבר דברים בטלים, או להיות יושב בטל, הלא לפעמים אסור לבטל מלימודו אפילו בשביל מצוה כמבואר לעיל, ואיך יבטל בשביל בטלה, אשרי שומע דברי אלה ויתמלא חלחלה להגות בתורת ה' יומם ולילה, ואז טוב לו סלה עכ"ל.
ו. המנהג הזה נתפשט בכל מקום כולם כאחד מגדולים ועד קטנים (שלי שם אות ד').

ז. סדר הלימוד בלילה זו, תחילה תורה נביאים וכתובים ואחר כך המדרש, ואחר כך האידרא רבא, כי כן מפורש בזהר הקדוש למעי באורייתא מתורה לנביאים ומנביאים לכתובים ובדרשות דקראי וברזי דחכמתא ותרי"ג מצות ילמדו קודם המדרש, ואם יש להם זמן ילמדו האדרא וזוטא גם כן, והכל מודפס בסדר תיקון ליל שבועות (כן איש חי שם ס"ד).
ח. מי שא"א לו להיות ניעור כל הלילה מאיזה סיבה, לפחות ילמוד התנ"ך כדי להשלים התיקון (כפ' החיים ס' הצ"ח סק"ח).
ט. וכתב בספר לב דוד להחיד"א (פרק לא') וז"ל: ותימה על האנשים האלה המשנים מנהג כל ישראל, דמי שאמר לקרות הלילה הזו בחבורה שהם רשבי וחבריה קדישין והא"י זצ"ל הן הם אמרו שילמדו תנ"ך וכו', ומאחר דנחתי לקיים דבריהם מדוע מאנו לקבל הסדר דתקון רבנן, ואשרי הנוהר בהם בשומרם עקב רב ועם שונים אל תתעבר עכ"ל.

י. נהגו כל ישראל לומר סדר התרי"ג מצוות בשבועות משום דבעשרת הדברות יש תרי"ג אותיות כנגד תרי"ג מצוות דאורייתא ושבע דרבנן, כי הכל מרומזים בהלוות מה שאין הפה יכול לדבר ואין האוזן יכול לשמוע (וערוש"י ס"ד).
יא. וראוי ללמוד התרי"ג מצוות בס' אור השנים (קודם למדוד יאמר לשם יתוד וכו' ורבינו רוצה ללמוד תרי"ג מצוות שציוה לי הבורא ית"ש ויתעלה, וכונתו כדי לידע להזהר

בהם ולשמור ולעשות אותם, וכשיגיע לאותם מצות הנוהגין בזמן הזה יקבל על עצמו במחשבתו בשמחה עצומה בקבלה אמיתית לקיימם, כי זה עיקר ושורש הלימוד (יסוד ושורש העבודה שם).

יב. הנוהגין להחמיר בדאורייתא בזמן צאת הכוכבים דר"ת, וסומכין על קריאת שמע שעל המטה, יש להם לזהר בליל שבועות לקרוא הקריאת שמע קודם הלימוד (תשובות והנהגות לחג השבועות).

יג. הנשים אין אומרות הלימוד של ליל חג השבועות אלא ישנות כבכל לילה (ועד יוסף חי' פ' ושלח).

יד. מי ששוחה לצמאנו בעת לימודו, ובדעתו לשתות עוד כמה פעמים במשך הלילה, אם כיון בברכת שהכל לפטור בה כל השתיות שלאחריה, אינו מברך שנית (מ"ב ס' קפ"ד סק"ז), ומ"מ עדיף טפי שיברך בורא נפשות ויחזור ויברך שהכל על כל שתיה שותיה (הליכות שלמה פ"ב ס"ג).

ואם יש חשש שיעבור כדי שיעור עיכול בין כוס לכוס, נכון מאד שיברך ברכה ראשונה ואחרונה על כל כוס וכוס (מנחת יצחק ח"ה ס' ק"ב).

טבילה באשמורת הבוקר

טו. בהגיע עת אשמורת הבוקר קודם עלות השחר מעט יש לטבול במקוה, וע"י כן אנו מקבלים תוספת קדושה (שער הכונות שם).

טז. וזמנו סמוך לאור היום קודם עליית השחר בעת שמשחרר פני הרקיע כמו חצי שעה (סידור הארז"ל דר"י שבת ז'ל).

זהירות משיחה בטילה

יז. בשם מורי נר"ו (בהעל שם טוב) צריך לזהר מאוד אחר התיקון שעשה בלילה, שלא יפסיק בשום שיחה בטילה עד אחר שאמר במוסף קדושת כתר, כי אז עולין כל קישוטי הכלה שעשה בלילה, על כן יזהר מאוד לטהר מחשבתו, על כל פנים עד כתר זה (שם).

יח. ובספר פלא יועץ (ערך עצה) כתב וז"ל: ובלבד שלא יהא יושב ובטל או מדבר דברים בטלים או אסורים עם המעלה עשן בפיו, כי עושה אלה השינה הנאה להם והנאה לעולם.

שינה קודם התפלה

יט. מי שהיה ניעור כל הלילה ורוצה לישון קודם אור היום אסור כמו חצי שעה קודם, אף שעדיין לא הגיע זמן תפילה וק"ש, ואם מוסר שינתו לאחרים אין כאן חשש (שו"ת ב"ן עולם ס' א').

כ. בשו"ת שבט הלוי (ח"י ס' מ"ט) כתב וז"ל: מכ"מ מהרגיל שראיתי בדבר גדול כזאת שנעשה בצבור וכולם נעורים וכולם צריכים להתוועד שוב בשעת תפילה, רק מיעוט דלא שכיח שיאחרו עי"ז תפילה הנ"ל, וכיון דאם יתפללו אחר שניעורו כל הלילה רובם ככולם אין תפלתם תפילה כלל, כי השינה מתגברת עליהם לדלו ושלא לכוון וגם חוטפים ורודפים (ומבטלים הפיוטים) ועכשיו במאור מתפללים במתינות ובכוונה רצון, אלו היתה שאלה כזאת באת לפנינו מה עדיף ספק הרגיל של לא התפלל כלל, וספק קטן דילמא יאחר ע"י שינה, מכ"מ רובם ככולם לא מאחרים, היה בודאי דעת תורה מחייב ג"כ לדחות ספק התפילה של עכשיו כלל לפני ספק איסור שינה לפני התפלה, זהו הנראה לענ"ד היות שגם אני ראיתי גדולים וטובים שעשו זה, אע"פ שמצוה גמורה לחפש דרך של שומר וכו"ג, ואני בעצמי רגיל מאבותי ורבותי להתפלל מיד בעלות השחר כותיקין דרך התעוררות וחמימות הלב וברוב עם עכ"ל.

כא. ולפי הנראה דכל אחד צריך להרגיש בעצמו, אימתי הזמן הנכון שיתפלל בכונה כראוי ליום קדוש זה.

כב. ההולך לישון קודם התפילה יזהר לקרות קריאת שמע קודם השינה אם יש חשש שיאחר זמנה, או שיעמיד שומר שוואי יעיר אותו קודם הזמן (כפ' החיים ס' נ"ח סק"ד).

כג. וזמן קריאתה משיכיר את חבירו הרגיל עמו קצת ויכירו (ושלחן ערוך ס' נ"ח ס"א), והוא כחמישים דקות קודם הג' החמה, ובדיעבד שיירא שירדם ויירא שיאחר זמנה יקרא קריאת

שמע בזמן עלות השחר (שם ס"ב סק"ט).

כד. ההולך לישון שינת קבע אחר עלות השחר קודם התפילה, יכול לגמור התיקון וכן יקרא קריאת שמע קודם ברכת התורה, ויברך ברכת התורה אחר שיקום משינתו (שו"ת מרש"ג ח"א ס' ט"ב, ותוספת חיים על ספר חרי אדם ס' ט' סק"ט) בשם בעל הדברי חיים.

ברכות השחר

כה. הישן בלילה פחות משיעור ששים נשימות, דינו כאילו היה ער (פסקי סידור הרב).

כו. אם יש יותר מששים נשימות לכ"ע מברך כל הברכות (ס' מ"ז ס"ב סק"ד).

כז. שיתין נשמן, רבו בו הדעות בשיעור זה, י"א דהוא ג' שעות וי"א דהוא יותר מחצי שעה, וי"א דהוא שיעור מעט יותר משלושה מינוט, ע"כ בעל נפש יחמיר לפי כחו (ס' ד' ביאור הלכה ד"ה דוד וכו').

כח. הגיע זמן עלות השחר והוא עוסק בתורה או בתפילה, אינו צריך להפסיק ולטול ידיו מיד, וכן מותר אז לילך יותר מארבע אמות קודם הנטילה, ואף אין צריך לדקדק שלא לגעת בעינו ובמלבושיו וכדל', ואף אם לא ישן בערב ההג דאז אינו מברך ברכת התורה מספק, ויש לו לשמוע מאחר, אעפ"כ מותר בתלמוד תורה, ומ"מ אם אפשר יבקש מאחר שיוציאו בברכה זו (הליכות שלמה שם ס"ד).

כט. כשנוטל ידיו בעלות השחר לא יברך על נטילת ידים רק לאחר עשיית צרכיו, ואז יברך על נטילת ידים ואשר יצר (מ"ב ס' ד' סק"ל).

ל. מי שלא ישן אף בערב ההג לא יברך ברכת התורה בעצמו, אלא יבקש ממי שישן שיוציאו בברכתו ויאמר מיד אחר כך איזה פסוקים או שיוכנו בברכת אהבה רבה לצאת ידי ברכת התורה, וילמוד מעט תיכף אחר שמו"ע (מ"ב ס' מ"ז סק"ח).

לא. ובשו"ע הרב (שם ס"ו) כתב דאם אין לו מי שיוציאו בברכתו יברך בעצמו. ובספר כף החיים (שם סק"ג, וז"ל בפסקי סידור הרב ברכי יוסף ס' מ"ז סק"ג) כתב בשם הארז"ל שלכתחילה מברך לעצמו, ועיי"ש שכתב עוד דכן המנהג פשוט דהניעור כל הלילה מברך בבוקר ברכת התורה, ואחר המנהג לא אמרין ספק בברכות להקל.

לב. אכן אם היה ישן בערב ההג קבע על מנתו (בספר הליכות אבן ישראל כתב שאם ישן שינת ארעי, שלא על מנתו, לא חשיב הפסק) [אפילו אם שנתו ביום היה בגדול (הליכות שלמה ס"ו)] אף אם בלילה שלאחריה היה ניעור כל הלילה, פסק הגאון רע"א דבזה לכ"ע צריך לברך ברכת התורה בבוקר, ואין ברכת אהבת עולם של ערבית פוטרנו אם לא למד מיד אחר התפילה (מ"ב שם).
לג. יש עוד עצה, להתנות ביום קודם, שאינו רוצה לצאת בברכת התורה רק עד למחר בבוקר כשידעה לברך (שו"ת אבן ישראל ח"ט ס' ס"א אות ב', ובספר הליכות אבן ישראל כתב בשמו (בכתי') שכן ראוי לעשות).

לד. ולענין ברכת אלוך נשמה וברכת המעביר שינה, דעת הא"י שלא לברכם אם היה ניעור כל הלילה, ויש מפקפקין בזה, ולכן יראה לשמוע אלו שתי הברכות מאחר ויכוין לצאת ממנו, ואם ישן בלילה ששים נשמן לכ"ע יכול לברכם (מ"ב ס' מ"ז סק"ד).

לה. י"א דמברך כל הברכות אף שלא ישן כלל, לפי שעל מנהגו של עולם נתקן (כפ' החיים סק"ט) בשם הארז"ל (ל').
לו. י"א דסגי שינת ארעי כל שהוא ואף שלא על המיטה, בין אם הוא בלילה ובין אם הוא ביום שלפניו, כדי לברך ברכת אלוך נשמה וברכת המעביר שינה (הליכות אבן ישראל).
לז. אם אינו מוצא מי שיוציאו יד"ח ברכת אלוך נשמה וברכת המעביר שינה, ראוי לברכו אחר שינתו הקבוע ביום (תשובות והנהגות לחג השבועות).

לח. לענין ברכה על טלית קטן יש דעות בין הפוסקים וע"כ יראה לכוין לפטור אותה בברכה שמברך על טלית גדול (ס' הצ"ח ס"ב סק"א).

לט. ושאר ברכות השחר לכ"ע יכול לברך, מפני שאין הברכות על הנאת עצמו בלבד, אלא מברכין שהקב"ה ברא צרכי העולם ואף אם הוא אינו נהנה מ"מ אחרים נהנין, וכן המנהג פשוט ואין לשנות (שלחן ערוך ס' מ"ז ס"ח).

חג השבועות-רוני בלילה

בליל שבועות עוסקים בתורה כי הלומד בלילה זוכה לכתר תורה

חג השבועות אלא מתכנשים ובאים כתות וכתות חבורות חבורות בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ומצפצפין בקול ועוסקין בדברי תורה הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונופת צופים.

אין זאת אלא כי בחג השבועות היום בו זכינו להתעטר בכתר תורה, מתעורר בקרבנו אש התעוררות הרצון והחשק הכביר למאוס בכל חללא דעלמא ולזכות רק בכתרה של תורה, וכבר ידוע לנו מדברי הרמב"ן המובאים בקדושת לוי (דרוש לשבועות) שכאשר עולה אצל האדם איזה התעוררות לדבר טוב, לא ישתהה כלל אלא יקבל עליו מיד איזה קבלה טובה, וקבלה זו תהיה חפץ והכלי מחזיק ברכה לאותה התעוררות שיחזיק לאורך ימים.

ואשר על כן, תיכף כאשר מתעורר בנו ההשתוקקות הנפלא לזכות לכתרה של תורה, מדידים אנו שינה מעיינו, ומתיישבים למשך כל הלילה – שהוא הזמן הראוי לזכות בכתר תורה – לעסוק באורייתא תדירא מתוך שמחה והתלהבות הכל בכדי שיהיה העסק הזה לכלי וחפץ המוכן לקבל ברכת ה', ולאצור בקרבנו את השפעות היום הגדול הזה, ויהא זה לרצון לפני אבינו שבשמים, ובזכות זה יחון אותנו ברחמים ויזכנו בכתרה של תורה העולה על כל הכתרים כולם.

אשריכם ואשרי יולדתכם ידידי אשר נדחתם שינה מעיניכם

ואם נתבונן מעט בדברי רבותינו הקדושים אשר את מימיהם אנו שותים ומבארם אנו חיים נחזה לראות שחיבה יתירה נודעת לה ללימוד התורה בליל גדול וקדוש זה, ממש גדולות ונצורות שלא מצאנו דוגמתו, ומקורו טהור מדברי הוזהר הק' (הקדמה – בראשית ת. והילך) אשר כתב דיבורים נוראים בגודל השמחה הגדולה הנגרמת בעליונים שכוחה הספיר מזהירים בלילה זה, בשעה שבני ישראל מרחקים שינה מעיניהם ויושבים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ורק בתורת ה' חפצם.

לגדל הענין נעתיק כמה מילין מתוך ספר 'שער הכוונות' (דרושי חג השבועות א) ממעיניו של רבינו האריז"ל, וכה נאמר שם: "ודע כי כל מי שלא ישן בלילה הזאת כלל אפילו רגע אחד ויהיה עוסק בתורה כל הלילה מובטח לו שישלים שנתו ולא יארע לו שום נזק בשנה ההיא וכמו שכתב הרשב"י בהקדמה בראשית (ט). וזה לשונו: דִּיפּוּק הוּא שְׁתָּא בְּשָׁלֵם כֵּךְ עֵינֵי שֶׁם וְלֹא עוֹד אֵלָּא שְׁהוּרָא חַיִּי הָאָדָם בִּשְׁנָה הַהִיא תְּלוּיָה בְּעֵינֵי זֶה, כִּי אִם לֹא יִשָּׁן כָּלֵל וְדָאִי שְׁלֵא יָמוּת בִּשְׁנָה הַהִיא וְדִי בִּזְוָה. וְלִכֵּן פִּשְׁטָהּ מִמֶּנָּה הוּא בִּישְׂרָאֵל לְעֹסֵק בְּתוֹרָה כֵּל לֵיל חַג הַשְּׁבִיעוּת וְאִמְנֵם הָעֵינֵי הוּא זֶה, כִּי עַל יְדֵי הוּיָתָם עוֹסְקִים בְּתוֹרָה כֵּל הַלֵּילָה הֵם מִמְּשִׁיכִים אֶת הַכֶּתֶר, וְרָאָה שֶׁם עוֹד דְּבָרִים נִפְלָאִים הַיּוֹדְעִים לִיּוֹדְעֵי חֵן.

להשלמת הדברים לא ניכלא מהזכיר כאן את דברי השל"ה הק' (מסכת שבועות פרק גר מצוה) אשר ברצונו להראות לנו את גדולת מעלת זה הלילה, איך שחביב לפני הקדוש ברוך הוא לבלתי נידום רגע אחת מדביקות התורה, הוא מעתיק מילה במילה מעשה נורא, מתוך מכתב אשר כתב המקובל האלקי רבי שלמה אלקבץ ז"ע בביתו של מרן ה'בית יוסף ז"ע, שם הוא מעלה עלי גליון חזיון נורא שהשכינה הקדושה נגלתה אליהם בעצם הלילה הזה בשעה שישבו ועסקו בתורת ה', ולגדל אריכת הדברים לא נביא כאן את כל הענין, אלא רק כמה פנינים יקרים מתוך דברי השכינה הקדושה אל החברים המקשיבים ויהיו אלו הדברים לגלות על הכלל כולו, ומן הראוי לכל ירא שמים ומבקש את ה' לראות את הדברים בתוך הספר פנימה באותיות מחכימות.

זה דבר השכינה: "שמעו ידידי המהדרים מן המהדרים – ידידי אהובי, שלום לכם אשריכם ואשרי יולדתכם, אשריכם בעולם הזה, אשריכם בעולם הבא, אשר שמתם על נפשכם לעטרני בלילה הזה". "התחזקו ידידי, התאמצו אהובי, שמוחו ועלצו ודעו כי אתם מבני עליה, וזכותם להיות מהיכלא דמלכא, וקול תורתכם והבל פיהם עלה לפני הקדוש ברוך הוא, ובקע כמה אוזרים וכמה רקיעים עד שעלה, ומלאכים שתקו, ושרפים דממו, והחיות עמדו, וכל צבא מעלה והקדוש ברוך הוא שומעים את קולכם". "אשריכם ואשרי יולדתכם ידידי אשר נדחתם שינה מעיניכם ועל ידיכם נתעליתי הלילה הזה".

לאחר דיבורים אלו לא נותר לנו אלא לסיים בלשונו של השל"ה הק', שלאחר שחורט את המעשה הנורא הזה עלי גליון הוא חותם בזה הלשון: "אשרי עין ראתה כל אלה על כן כל אחד יקדש ויטהר עצמו בתוספת קדושה וטהרה, וטוב שיזהרו שלא ידברו באותו הלילה בשום לשון חול, רק הכל בלשון הקדוש".

הזוכה לכתר תורה כאילו זכה בשלושה כתרים

אמרו במדרש (מדרש רבה קהלת ג, ב): "תני רבי שמעון בן יוחאי, שלשה כתרים הם, כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות, כתר כהונה – זכה בו אהרן ונטלו, כתר מלכות – זכה בו דוד ונטלו, כתר תורה – הרי מונח לדורות, כל מי שזוכה לתורה כאילו זכה לשלשתן".

חג השבועות זהו הזמן הנשגב שבו זכו בני ישראל למתנה הנפלאה של כתר תורה, הבט נא וראה בדברי השל"ה הק' (מסכת שבועות – פרק גר מצוה – ט) שכתב כדברים האלה: "חייב אדם לשמוח בזה החג ביותר, כי הוא יום שזכינו בו לכתר תורה וכו', והשמחה אשר שמה תהיה שמחה רוחנית והודות והלל להשם יתברך שנתן לנו התורה, מתעורר מאוד בלבנו להתקדש ולתקן מעשיו ולהיות מוכתר בכתר תורה לקיים והגית בו יומם ולילה".

הנה כי כן התבאר לנו בדברי השל"ה, שבחג הגדול והקדוש הזה חייבים אנו להרבות בשמחה וגילה, שמחה רוחנית משולבת ברגשי הלל והודאה, כי זהו הזמן שבו זכו בני ישראל בכתר תורה, ובהיות שכן, הרי שאין לך זמן מוכשר יותר מן העת הזאת, שבו יכולים גם אנו לזכות לאותו הכתר – כתרה של תורה, השקול כנגד כל הכתרים כולם.

אשר על כן, שומה עלינו להתבונן הדק היטב במהותה ובטיבה של הכתר הקדוש הזה, ומה יעשה האדם בכדי לזכות לכתרה של תורה, שהרי אם אמרו חכמינו שכתר התורה מונח לדורות, אזי ודאי ישנם אמצעים ואופנים שעל ידה יכול כל אחד להשיגה אל נכון.

הלומד בלילה זוכה לכתר תורה

הרמב"ם בהלכות תלמוד תורה (פרק ג) כותב בזה הלשון: "אף על פי שמצוה ללמוד ביום ובלילה, אין אדם למד רוב חכמתו אלא בלילה. לפיכך, מי שרצה לזכות בכתר התורה, יזהר בכל לילותיו ולא יאבד אפילו אחד מהן בשינה ואכילה ושתייה ושיחה וכיוצא בהן, אלא בתלמוד תורה ודברי חכמה, אמרו חכמים (שמות רבה מג, ה) 'אין רנה של תורה אלא בלילה', שנאמר (איכה ב, יט) 'קומי רוני בלילה', וכל העוסק בתורה בלילה חוט של חסד נמשך עליו ביום' (עבודה זרה ג). שנאמר (תהלים מב, ט) 'זממם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי תפלה לא-ל חיי'".

רבותינו הטור והשולחן ערוך (יורה דעה סימן רמו) הלכו בעקבותיו של הנשר הגדול הרמב"ם, ואף הביאו את דבריו להלכה ולמעשה, וכתבו, שהחפץ לזכות בכתרה של תורה, עליו להיזהר ביותר על לילותיו שחלילה לא ילכו לאיבוד, אלא אך יראה לעסוק בהן בדברי חכמה ותלמוד תורה, עד שמתוך דבריהם אתה למד, כי אין לך תורה כדברי תורה הנלמדין בלילה, וגדול כח התלמוד של הלילה הרבה יותר מן התורה הנגהית ביום, והלא לא דבר ריק הוא, וחייב אתה לומר שבדאי יש דברים בנו.

אפס, אם נתבונן בדברים נוספים שכתב רבינו הטור (אורח חיים סימן רלח) אזי נתחיל מעט להבין את שגב רוממות הלימוד של הלילה, ומה ראו על ככה להללה ולשבחה ולספר הודת וכה הם דבריו: "ובענין לימוד הלילה יותר ויותר מבשל יום בני היזהר, כמו שאמרו חז"ל 'אין רינה של תורה אלא בלילה', שנאמר קומי רוני בלילה. גרסינן בעירובין בפרק הדר (סה). אמר ריש לקיש, 'לא איברא ליליא אלא לגירסא'. וגרסינן בפרק עושין פסין (עירובין יח:). אמר ר' ירמיה בן אלעזר, 'כל בית שנשמעין בו דברי תורה בלילה אינו חרב, הלכך כיון ששעות הלילה נוחין ורצויין ללמוד המבטלן עונשו מרובה'".

המשנה ברורה (שם ס"ק א) אחר שמביא את דברי הטור הוא מרחיב עוד, ומוסיף כמה מאמרי חז"ל המפליאים את מעלת עסק התורה בלילה, וזה לשונו: "עוד אמרו (מנחות קי.) 'תלמידי חכמים העוסקים בתורה בלילה מעלה עליהן הכתוב כאילו עסקין בעבודה, ומיית שם מקרא (תהילים קלה, א) 'שירי המעלות הנה ברכו את ה' כל עבדי ה' העומדים בבית ה' בלילות'. עוד אמרו (תמיד לב:) 'כל העוסק בתורה בלילה שכינה כנגדו, שנאמר (איכה ב, יט) 'קומי רוני בלילה' היינו לעסוק בתורה, וכתוב בתריה (שם) 'שפכי כמים לבך נוכח פני ה'".

טעם שנהנו ישראל לעסוק בתורה בליל שבועות

מעתה, ועל פי האמור כאן, יתחדש לנו טעם נפלא ונחמד עד למאוד על המנהג שנהנו ישראל עם קדושים שלא ליתן תנומה לעפעפיהם כלל משך כל הלילה של

מתוך ספר טיב אמרים למורנו זרבינו שליט"א

אקדמות

אקדמות מילין ושרית שותא

ובאו כולם בכרית יחד

כמה יופי וכמה הוד דקדושה שוורת בחלל אווירה של בית המדרש, בשעה שנעמד

הבעל קורא בסמוך לבימה המעוטרת בחן והדר, כראוי וכיאה למעמד הנשגב של קבלת התורה, ספר התורה מונח על הבימה מוכן ומזומן שיקראו בו את פרשת קבלת התורה, כולם עומדים באימה ובראה, ממתנינים בכובד ראש המהולה בשמחה וחדוה עילאה, ועם הינתן האות פותח הבעל קורא את פיו בשפה ברורה ובנעימה וחרוזי הפיוט הנורא של האקדמות מתפזרות להם בחלל בית המדרש יחד עם הנוסח העתיק המקובל לנו מדור דור, כשכל הקהל עונה לעומתו בחרוזין הבאים אחריו וחוזר חלילה.

אין מי שיוכל לתאר באמת את המעמד הנורא הוד ואת ההתעוררות הגדולה שהוא מנת חלקו של כל אחד מישראל בשעת אמירת ההקדמות, אותו פיוט קדוש ונורא אשר נתחבר לפני ולפנים על ידי רבי מאיר ש"ץ זיע"א ונתפשט בכל תפוצות ישראל לאומרו בשעה נעלה זו של קבלת התורה, זהו ללא שום ספק אחד מן הזמנים הנעלים ביותר במהלך המאורעות שסובבות כל איש ישראל מסביב למעגל השנה.

תוכן הפיוט מתחיל בבקשת רשות מהקב"ה לומר דבריו, ואחר כך מתאר ומספר מעשי המלאכים וקדושתם, לאחר מכן מספר בשבחיו של הקב"ה, אחר כך בשבחן של ישראל, וממשיך בתיאור הויכוח בין ישראל לאומות העולם, כשאומות העולם מנסים לפתות את ישראל להשתמד ולהתבולל ח"ו, וישראל אינם מתפתים ומשייבין להם על גדולתם המצפה להם לעתיד לבוא. ומסיים בתיאור הקרב בין שור הבר והלווייתן שמהם יתקין ויעשה הקב"ה סעודה לצדיקים לעתיד לבוא, ומברך את שומעי שירתו.

ברגעים אלו יש לנצל את המקום והזמן, לבקש עבור ההצלחה בתורה ולגדול בתורה ובמעשים טובים ולהתחנך כאן: והערב נא ה' אליקינו את דברי תורתך בפנינו, שלא נלך אחר משאות שוא ומדוחים של אומות העולם ונזכה באמת להיות מאלו שנאמר עליהם 'צבי ואיתרעי בן ומסר לן אורייתא' (כלשון הסיום בפיוט), שהקב"ה נתן לנו את התורה לרוב אהבתו וחביבתו אותנו, אמן וכן יהי רצון.

ומובא בסידור ר' שבתי מה שקיבל ממורו האריז"ל, שביום הגדול והקדוש הזה של חג השבועות, ראוי לכוון בשעת קריאת התורה ופרשת עשרת הדברות, כאילו עומד עתה אצל הר סיני ומקבל את התורה על ידי משה רבינו ע"ה, וכאילו שומע את קול השי"ת מדבר מתוך האש 'אנוכי ה' אלוהיך ולא יהיה לך, וכל מי שמכוון את הכוונה הזאת מובטח לו שאם ירצה לחדש חידושי תורה במשך השנה הבאה יזכה לחדש חידושים של אמת.

על ידי עסק התורה נשמעין התפילות

ובין כל הדיבורים הקדושים שנאמרים בסדר האקדמות אנו אומרים שם את הדיבור הנפלא: "צבי וְחִמִּיד וְרִגִּיג דִּילָאון בְּלִעוּתָא - צְלוּתְהוֹן בְּכֹן

מקבל, וְהִנֵּיא בְּעוּתָא". ופירוש הדברים הוא כך: שהקב"ה חומד ומתאוה שבני ישראל יעמלו ויתייגעו בתורה הקדושה - ובזכות

היגיעה הזאת בתורה תהיה תפלתם מקובלת ויועיל בקשתם.

כאן מגלה לנו בעל האקדמות יסוד נפלא, קודם כל עצם הידיעה שהקב"ה יושב ומצפה לתורה שאנו לומדים, הקב"ה משתוקק ומתאוה לשמוע כל דיבור של תורה שיוצא מפה קדוש של איש ישראל, אבל לא זו בלבד, אלא שבזכות הלימוד שאנו לומדים מקבל הקב"ה את תפילתנו לרחמים ולרצון, ועונה לבקשות שאנו מעתירים אליו.

יסוד לזה אנו מוצאים גם בדברי חז"ל, כדאיתא במדרש תנחומא פרשת אמור, שכאשר שני בני אדם יושבין ועוסקין בתורה הקדוש ברוך הוא מקשיב להם, שנאמר (מלאכי ג) 'אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע', אמר הקדוש ברוך הוא: בזכות התורה שאתם עוסקין בה הייתי מקשיב ושומע תפילותיכם. וכעין זה במדרש רבה פרשת כי תבוא, "אמר ר' יהושע דסיכנין בשם רבי לוי, אמר הקדוש ברוך הוא: אם שמעת למצוותי אף אני שומע תפילתך".

כך גם מצאנו לשון בזהר הק' (ח"א רב ב) שכותב את הדברים האלו ממש, וזה לשון הזהר: "מאן דבעי דקדושא בריך הוא יקבל צלותיה, ישתדל באורייתא". וביאור הדברים, שכל מי שחפץ שהקב"ה יקבל את תפילתו ישתדל בתורה שהיא עין החיים.

הלומד תורה זוכה לחן

הרי לנו כי על ידי עסק התורה הקדושה הקב"ה מקבל את תפילתנו, והטעם לזה כתב הר"ק רבי נחמן מברסלב זיע"א (ליקוטי מוהר"ן תורה א) דמאחר שכחיהם הזה נאבד החן מבני ישראל ועבר לצד השני, וממילא כאשר בני ישראל באים בתפילה אין מקשיבים להם כל כך, מחמת שסר חינם רח"ל, אולם כל מי שלומד תורה אזי חוט של חן וחסד נמשך עליו ותפלתו מתקבלת.

וכה כתב בקדשו: "דע, כי על ידי התורה נתקבלים כל התפילות וכל הבקשות שאנו מבקשים ומתפללים, והחן והחשיבות של ישראל נתעלה ונתרומם בפני כל מי שצריכין הן ברוחני הן בגשמי, כי עכשיו בעוונותינו הרבים חן וחשיבות האמיתי של ישראל נפל, כי עכשיו עיקר החשיבות והחן הוא אצלם. אבל על ידי התורה נתעלה החן והחשיבות של ישראל. כי התורה נקראת (משלי ה) 'אֵילָת אֱהָבִים ויעלת חן, שמעלה חן על לומדיה (עירובין נד, ב) ועל ידי זה נתקבלין כל התפלות והבקשות".

צלותא בעי שמעתתא

כל אחד מבין שחייבים לעשות הכנה והתבוננות לפני התפילה, אי אפשר לגשת ולהתפלל בלי שום הכנה, ומה טוב חלקם ומה נעים גורלם של אלו הזוכים ללימוד קודם התפלה, כפי שהסברנו זה עתה שההכנה הטובה ביותר לתפלה הוא על ידי לימוד התורה, על ידי לימוד דברי התנאים והאמוראים, כדאיתא בספרים הקדושים שלימוד הגמרא מכלה את כל

"עליה רמזי דין הוא ברם באמתנותא שברנא ליה בשבין תקוף המנותא"

כמו כן בעת האקדמות אנו משוורים את דברי המשורר האלקי המתאר את הזמן הנשגב כאשר יתגלה כבוד מלכותו ית' בעולם ונראהו עין בעין בשונו אל נוה, "עליה רמזי דין הוא ברם באמתנותא שברנא ליה בשבין תקוף המנותא" (השתוקקנו לו בהיותנו בשביה ברוב אמונה איתנה!).

ואכן ממצות השי"ת אשר ציוונו "ונקדשתי בתוך בני ישראל" יש כאן מצוות מסירות נפש להקב"ה, וישראל קדושים זכו לקדש שמו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא בכל הדורות ובכל מצב שהוא, אפי' קל שבקלים, אומר הרה"ק הבית אהרן זיע"א שיהודי מוכן למסור את נפשו למען ייחד השי"ת, כל יהודי באיזה מצב שלא יהיה, בהגיע אליו נסיון של קידוש השם לא יהסס אפי' לרגע אחד, אלא עם כל הרצון וטהרת הלב ימסור נפשו למען כבוד שמים.

לדאבונינו ההיסטוריה שלנו רוויה בסיפורים של מסירות נפש להקב"ה ובקרב ממש יתגלה אורו של הקב"ה בעולמו בגאולה האמיתית והמושלמת ואז נפתח כולנו בשירה ובזמרה, זה ה' קיונו לו נגילה ונשמחה בישועתו!.

אכן ישנו עוד אופן של קידוש השם יתברך ויתעלה והוא כאשר אומרים חז"ל בשעה שעונים ישראל אמן יהא שמיא רבא וכן באומרים קדושה קדוש קדוש קדוש, הרי מתגדל ומתקדש שמו יתברך בעולם ומקיימים את המצוה של "ונקדשתי בתוך בני ישראל" אמר הרה"ק ר' משה לייב מסאסוב זיע"א: כי מערך הקדושה אשר ישראל אומרים פעמיים באהבה מידי יום ביומו, רואים את גדל מעלתו של איש ישראל אפי' הפשוט שבפשוטים כי הרי תשע יהודים צדיקים וקדושים בעלי מדרגות בעלי רוח הקודש אם ירצו לומר קדושה נקדישך ונעריצך כנועם שיה סוד וכ' אינם יכולים לומר קדושה עד שיצטרף יהודי עשירי עמהם, ויהודי זה המצטרף עמהם יכול להיות פשוט שבפשוטים ובלעדו לא יורשו תשעת הצדיקים הקדושים לומר קדושה הרי רואים אנו את גדל מעלתו של כל בר ישראל ואפי' הפשוט שבפשוטים.

והנה לשון פרקי היכלות המובא במשנה ברורה (קכ"ה סק"ה): ברוכים אתם לה שמים וארץ ויורדי מרכבה, אם תאמרו ותגידו לבני מה שאנו עושה בשעה שמקדישים ואומרים "קדוש קדוש קדוש" ולמדו אותם שיהיו עיניהם נשואות למרום לבית תפלתם ונושאים עצמם למעלה, כי אין לי הנאה בעולם כאותה שעה שעניניהם נשואות בעיני ועיני בעיניהם באותה שעה אני אוהז בכסא כבודי בדמות יעקב ומחבקה ומנשקה ומזכיר זכותם וממחר גאולתם עכ"ל, רואים אנו את גדל הנחת רוח שיש להקב"ה בשעה שאנו אומרים לפניו קדושה ועינינו נשואות למרום, יה"ר שנוכח לעשות נחת רוח למי שאמר והיה העולם למען יטב לנו ולכל אחד מאתנו עד עולם.

הקליפות. וכן מובא בספר הק' בית אהרן (סדר היום ה'). בשם הרה"ק רבי שלמה קארלינר זיע"א וזה לשונו: "בשם אדמו"ר רש"ק זיע"א זצ"ל, למה נקרא 'גמרא' – שהוא לשון גמרא דאשא (-גחלי אש) כי בשעה שאדם לומד התורה לשמה, בוער [לבו] להשי"י למסור נפשו בשבילה, ותאב לתפלה".

ידוע הגמרא במסכת מגילה (כת, ב) שאומרת כי 'שמעתא בעי צילותא', דהיינו שלימוד שמועות התורה צריך להיות מתוך ישוב הדעת וצילות המוחין, אולם הרה"ק הבית אהרן פירשו בדרך חסידות, ואמר שצילותא הוא מלשון 'צלותא', דהיינו תפילה, ומה שאמרו חז"ל 'שמעתא בעי צלותא' התכוונו לרמז שהרצוה הצלחה בלימוד התורה, 'בעי צלותא' – יש לו להתפלל על כך. וכמו כן להיפך, 'צלותא בעי שמעתתא', שהרצוה שתפלתו תהיה כראוי וכהוגן, יש לו להכין עצמו טרם התפלה בלימוד התורה, ובזה תפלתו תהיה כראוי וכנכון.

ואולי גם זה בכלל מה שאמרו חז"ל (ברכות לא.) 'אין עומדין להתפלל וכו' אלא מתוך הלכה פסוקה, היינו שכשולומדים היטב לפני התפלה בבירות הראויה, זוהי ההכנה דרבה הטובה והמועיל ביותר לקראת התפלה, שהרי התפלה והלימוד אגודים יחדיו וכל אחד מהם משלים ומסייע לשני.

לכן יש מעלה גדולה באלה המוסיפים כתוספת לקדושה סדר לימוד מיוחד לפני התפלה, שיושבים ולומדים כהכנה לתפלה, והוא הכנה דרבה לטהר הלב שיוכלו להתפלל כראוי, וזהו גם החזרת עטרת החסידות ליושנה, שכידוע מן החסידים הקודמים שלא היו נגישים להתפלל בטרם למדו דף גמרא ואף אנו צריכים לצעוד בעקבותיהם ולנהוג במנהגייהם הטובים.

לימוד לפני התפלה

בחינת גן עדן

וכבר האריכו בספה"ק ברב טוב אשר צפון ליראי ד', במנהג טוב והגון זה, שיש בו לפתוח את הלב לפני שבאים לשפוך צקון לחש לפני שומע תפלה יתברך שמו. וידוע מה שכתב הבית אהרן בענין זה (ליקוטים שבסוף הספר קמז, טור ב), כי הלימוד לפני התפלה הוא בחינת גן עדן ממש, וזה לשונו: "ללמוד גמרא בחול קודם אור היום, הוא בחינת גן עדן התחתון, ובשבת קודם אור היום הוא בחינת גן עדן העליון, עכ"ל. ויש לבאר כוונתו מדוע דף גמרא לפני התפלה הוא בבחינת גן עדן, היות שבבוקר בבוקר עוד לא טרוד האדם במילי דעלמא ועדיין אין לו את הדאגות המלוות את האדם במשך היום, ולכן הלימוד בשעה הזאת, שהוא בצלילות הדעת, הינו בבחינת גן עדן ממש.

ובשירי דוד עבדיך נהללך

התהלים שכבר אזלו כמה וכמה מהדורות

עכשיו במהדורה חדשה מקוצרת בגודל מתאים לתפילה, אותיות מאירות עינים, להבין תהלים. להתחבר עם מה שאומרים. יחד עם פנינים מתוקים.

ספר תהלים

מהדורה חדשה

מיוחד לחג השבועות

יומא דהיילולא של דוד המלך ע"ה

טיב התהילות

ביאור משולב קל ונוח להבנה

מיוסד ע"פ רבותינו הראשונים ד"ל

ושאר מפרשים נכתב בשפה ברורה ובנעימה

למען ירוץ הקורא בו

טיב הפנינים

אוצרות ופנינים דרך דרוש ורמז

המלחינים את האדם לעבודת הבורא יתב"ש

למידות טובות ולאמונת אומן בצור עולמים

מתובל בפרקי מוסר וחדרכה בעבודת ה'

לאורם של רבותינו המפרשים

סאת הגהצ

רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

קו ההוצעות לכל ספרי עמך טיב: 0735-22-76-09

ח מתקשרים • מזמינים • מקבלים ללא עלות דמי משלוח!

סיפורי השגחה פרטית
שנשלחו למערכת ע"י הקוראים

יטונת ד'

בני היה מאושפז בבית הרפואה עד י"א ניסן, וכאשר השתחררנו הייתי במצב שלא היתה לי חצי פרוטה לכבוד חג הפסח, ולא ידעתי מהיכן אתחיל את החג. אם אפשר יד בבתי ננסיות ייקח לי שבועיים להגיע לסכום הנדרש להוצאות החג.

עצמתי טרמפ מבית שמש לעיר מגורי ביתר עילית. הרכב היה רכב מפנק נוח עם נהג חינוני ונעים הליכות. לקראת סוף הנסיעה פנה אלי הנהג ואמר: "אתה נראה טרוד מאוד, יש לך מה שאתה צריך לפסח?" סיפרתי לו שבדיק השתחררתי עם הבן והאשה מבית החולים ועדיין לא התחלתי ואין לי מושג מהיכן להתחיל...

"כמה אתה צריך לחג?" "יש אלף בערך יספיק לי!" "הנהג עצר במקום שבקשתי לרדת, שלף מתחת למושב מעטפה, ספר אלף חמש מאות דולר, והגיש לי בחיך ובאחול לבני של "חג פסח כשר ושמן!"

לא ידעתי אם אני חולם בהיקף או שהנס אכן קורה לי, עם הכסף הזה עשיתי חג כשר ושמן ועד היום שנים רבות חלפו מאז, אני נזכר בסיפור הזה ואומר לעצמי כל פעם כשאני צריך, "מי שעשה לא את הנס יעשה לך ישועות גם היום!" היה זה בבחינת אליהו הנביא!

ד"ר חיים שמואל

- > < -

"בהרף עין"

בהפסקת צהריים קפצתי הביתה לקחת דבר מה ומיהרתי לחזור לשיבה. האוטובוס אחר מעט, ועד שהגיע היה עמוס בבוטות שסיימו את הלימודים שלהם כאשר גם מקדימה וגם מאחור אין לי יכולת לעלות מבלי להיטמע בין הבנות. הבנתי שלמרות האחרון לא אוכל להיחלף בכזה אוטובוס.

הצטרפתי, אך רגע אחרי ראיתי אוטובוס נוסף נכנס לתחנה, האוטובוס הזה היה כבר עם יותר מקום, באתי לעלות אלא שאז גל של בנות מהאוטובוס הראשון הצופו ירדו חרמו לאוטובוס השני. שוב לא יכולתי לעלות ואז חשבתי שאם האוטובוס הראשון התרוקן, ארוץ לראשון.

איך שהגעתי חזרה לראשון סגר הנהג את הדלתות ולא הסכים להעלות אותי. הוא נסע ואחריי גם השני, וכך נשאיתי לעמוד בתחנה בעודי לחוץ ובלי פתרון כיצד לשוב לשיבה בזמן לשיעור. נשאתי עיני לה' ואמרתי: "אני מבין שהכל לטובה אבל בבקשה תסדר לי דרך להגיע לשיבה בזמן"

חלפו רגעים אחדים ואוטובוס ריק הופיע בתחנה. הוא נסע ישר עד לשיבה מכיוון שבשאר התחנות כבר אספו שתי האוטובוסים הראשונים את הנוסעים וזכיתי להגיע בזמן

ב"ה!!! סבא חיים שמואל

הפענוח לדכות את הרבים בסיפור של השגחה פרטית מוזן לשלוח אל ר' ששה סמואלס בפוסט: 15326517922 או אל: o.y.wines@gmail.com

אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו

"בְּרַךְ אֱתָהּ ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים, וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ, בְּרַךְ אֱתָהּ ה' נֹתֵן הַתּוֹרָה" (ספר תהלים).

מדוע מצניע ומסתיר את הכתבים ואינו נותן אותם לאדפוס אידיא.

ונימק לו אביו הגר"ש טעמו ונימוקו עימו, שאין נראה שיש בדורנו לכל הפחות עשרה אנשים שיוכלו להבין ולהשיג תורה עמוקה ונפלאה זו, מחמת עומק המושג וקוצר המשיג וממילא אין עבור מי להדפיס כתבים הללו, כאשר ממילא אף אחד לא יפתח את הספר ולא יעסק בו.

כאשר שמעתי את טעמו עליתי בעצמי לביתו נאווה קודש של הגר"ש, ושאלתי מלפניו מדוע אין אנו זוכים לספרו הבהיר של זקנו בעל הלשם, וענה לי כדרכו שאין נראה שישנם בדורנו דור שפל לפחות עשרה אנשים שיעסקו בחכמה זו, ויבינו בגיליונות קודש הלל דבר דיבור אל אופנו.

ביקשתי מלפניו לענות על טענותי, הוא חיך בהן צדקו ואמר אדרבה! פתחתי ואמרתי, הנה יכולני להביא לפני רבינו לא עשרה כי אם שלושים רבנים מופלגים מהיכל ישיבתנו הקדושה "ישיבת שער השמים", אשר לומדים ועוסקים בתורתו הגדולה של בעל הלשם, ואף מבינים ומשיגים בה כל אחד לפום דרגא דיליה.

והוספתי את אשר ידוע בענין זה, כי איכשר דרא כמו שגילו כמה וכמה צדיקים מקובלים קדושי עליון שבדור אחרון תתורה ותתגלה יותר תורת הקבלה. ואם בדורות קדומים היו העוסקים בחכמה זו מוצנעים ומתחבאים מאחורי הפרגוד בלימוד הקבלה, הרי בדורנו ישנם ישיבות שלמות שיושבים שורות שורות של תלמידי חכמים ועוסקים בתורת הרה"ק אשריהם ואשרי חלקם!

והלא כבר ייסד לנו רבינו הב"ח זצוק"ל הג"ל, שעיקר תכלית מתן תורה לישראל "אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו" - כדי שתתעצם נשמתנו בעצמות ורוחניות וקדושת מקור מוצא התורה כל, שיהיו המה מרכבה והיכל לשכינתו יתברך, שהיתה השכינה ממש בקרבם כי היכל ה' המה ובקרבם ממש היתה השכינה קובעת דירתה, והארץ כולה היתה מאירה מכבודו. וזוהי יהיה קישור לפמליא של מעלה עם פמליא של מטה, והיה המשכן אחד. - והרי זו עיקר חכמת הקבלה העוסקת בפנימיות התורה וקדושתה וטהרתה לעילא ולתתא, והיא היותר קרובה ומועילה להשראת השכינה להיות מרכבה והיכל לשכינת עונו, והיה המשכן אחד! כשמוע הגר"ש את כל הדברים האלה ענה ואמר, אם כך הם פני הדברים ויש תלמידי חכמים בדורנו שיעסקו בספרא קדישא הדין, הריני משנה את דעתי.

ותיכף על אתר קם והוציא את אותם גיליונות קודש מירושת תורת זקנו הקה"ט, ומסרם לידי להדירים ולהדפיסם לאור עולם.

ואכן זיכני השם יתברך באותה זכות גדולה של הדפסת ספרי 'לשם שבו ואחלמה' בפאר והדר, למען יעמדו לימים רבים להאיר לב ונשמת ישראל בתורת הרה"ק, אור מופלא רום מעלה.

ונדע שמרן הלשם לא הדפיס את גיליונותיו כספר כרוך בחיין, כנראה מחמת חששות מעין אל, ופעם הודמנה לפניו אפשרות לשלוח אל מרן בעל "בן איש חי" זצוק"ל אשר בעיר בגדד הבירה העתק של כמה עלים וגיליונות מתוך רזי ספרי קדשו. והנה בהגיע אותו שד"ר לארץ בבל ועשה את שליחות קדשו ומסר לידי רבינו יוסף חיים זצוק"ל את כתבי הקודש, התיישב עצמו תיכף אותו צדיק בעסק ולימוד אותם רזין דאורייתא מכבשונם של עולם.

ולאחר ששבעה עיני מאוד צח ונערב זה, ולפי רום מעלת גאונות תורתו זכה להבין ולהשיג בה עד מאוד, והיו הדברים מתוקים מאוד לחיכך, ושמה בהם שמחה עצומה, עד שלא נחה דעתו ולבש את בגדי השבת וערך שמחה מיוחדת כשהוא יוצא בריקוד נלהב עם כתבי קודש הללו בידו!

כששמע על כך הרב המחבר בעל הלשם פרץ בכבי גדול, באומרו אילו ידעתי שאכן ישנם 'מבינים' כל כך בחכמה זו, הייתי מתייגע בה יותר להעלות עוד ועוד חידושים נפלאים מעומק דת תורת הקבלה הקדושה והטהורה.

על דרך שתיקן רבינו הארי"ל ז"ל במזמורת יום השבת: "יִשְׁדֹּר לָן שׁוֹפְרֵת, וְנִחַז בִּיקְרִית, וְיִחַז לָן סִתְרֵית, דְּאִתְאַמֵּר בְּלִחְשָׁא. וְגַלָּה לָן טַעְמֵי כו'. וְחָדָי חֻקְלָא, בְּדָבוֹר וּבְקִלְלָא, וּמְלִילוֹ מִלֵּה כְּמִתְקָא, כְּדוּבְשָׂא. קָדָם רַבּוֹן עֲלִמָּן, בְּמִלִּין סִתְמִין, תְּגִלּוֹן פְּתָגְמִין, וְתִמְרוֹן חֲדוּשָׁא. לְעֶשֶׂר פְּתוּרָא, בְּרָזָא יְקִירָא, עֲקִמָּא וְטִמְרָא, וְלֹא מִלְתָּא

הפער בעמוד הבא <

גרסין בפרק ואלו נדרים (נדרים פא). "אמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב (ירמיה ט, יא) 'מי האיש החכם ויבן את זאוו, דבר זה נשאל לחכמים ולנביאים ולא פירושוהו, עד שפירשו הקדוש ברוך הוא בעצמו, דכתיב (שם יב) 'ויאמר ה' על עזבם את תורתו אשר נתתי לפניכם, ולא שמעו בקולי ולא הלכו בה'. היינו לא שמעו בקולי

היינו לא הלכו בה, אמר רב יהודה אמר רב שאין מברכין בתורה תחילה. פירש רבינו הב"ח זצוק"ל בהלכות ברכות התורה (אורח חיים סימן מז) וזלה"ק: "איכא לתמוה טובא, למה יצא כזאת מלפניו, להענישם בעונש גדול ורם כזה על שלא ברכו בתורה תחילה, שהוא לכאורה עבירה קלה".

"ונראה, דכוונתו יתברך מעולם היתה, שנהיה עוסקים בתורה כדי שתתעצם נשמתנו בעצמות ורוחניות וקדושת מקור מוצא התורה. ולכן נתן הקדוש ברוך הוא תורת אמת לישראל במתנה שלא תשתכח מאתנו, כדי שתתבדק נשמתנו וגופינו ברמ"א אברים ושס"ה גידין ברמ"ח מצוות עשה ושס"ה לא תעשה שבתורה".

"ואם היו עוסקים בתורה על הכוונה הזאת, היו המה מרכבה והיכל לשכינתו יתברך, שהיתה השכינה ממש בקרבם, כי היכל ה' המה ובקרבם ממש היתה השכינה קובעת דירתה, והארץ כולה היתה מאירה מכבודו. וזוהי יהיה קישור לפמליא של מעלה עם פמליא של מטה, והיה המשכן אחד".

"אבל עתה שעברו חוק זה, שלא עסקו בתורה כי אם לצורך הדברים הגשמיים להנאתם, לידע הדינים לצורך משא ומתן, גם להתנאות להראות חכמתם. ולא נתכוונו להתעצם ולהתבדק בקדושת ורוחניות התורה, ולהמשיך השכינה למטה בארץ, כדי שתעלה נשמתם למדרגה גדולה אחרי מיתתם. - הנה בזה עשו פירוד, שנסתלקה השכינה מן הארץ ועלתה לה למעלה, והארץ נשארה בגשמיותה בלי קדושה, וזה היה גורם חורבנה ואבידתה".

"והוא אמרו 'מי האיש החכם וגו' על מה אבדה הארץ וגו', ויאמר ה' על עזבם את תורתו אשר נתתי לפניכם וגו'. ואמר 'תורת' תורת אמת אשר נתתי במתנה שלא יהיו למדין ושוכחין. וגם פירשתי להם טעם כל הדברים ופירושיהם וזהו 'אשר נתתי לפניכם כשלחן ערוך' וכו'. וכונתו, שיתקשרו בעצם קדושת תורתו תורת אמת, והשכינה תהא שורה בקרבם. והמה 'עזבו את תורתו ולא הלכו בה' פירוש תחילת ההליכה ברוחניות התורה ממדרגה למדרגה, כדי שתתבדק הנשמה בעצמות קדושת התורה. - לא הלכו בה, דהיינו לא הלכו בה לשמה, בשעה שבאו לפתוח בעסק התורה ולברך לפניו יתברך ולהודות לו על נתינת התורה לעמו ישראל, כדי שיהיו דבקים בקדושתה ובשכינתו יתברך".

"והוא המכוון בברכת 'אשר בחר בנו', על אשר קרבנו לפני ה' סיני ונתן לנו תורתו הקדושה כלי חמדו שהיה משתעשע בה בכל יום כדי שתתבדק נשמתנו בעצמות קדושת התורה ורוחניותה, ולהוריד השכינה בקרבנו. - לא הלכו בה לעסוק בדברי תורה לשמה, כי בזה נענשו שנסתלקה השכינה מן התחתונים ואז 'אבדה הארץ נצחה כמדבר מבלי עובר', כלומר נחרבה ונשארה חומרית מבלי עובר שם קדושת השכינה, כי נסתלקה השכינה לגמרי מן הארץ ועלתה לה למעלה" ע"כ לשונו הרה"ק החוצב להבות אש.

[ועיין עוד מה שפירש הב"ח זצוק"ל לפי דרכו בהלכות ברכה אחרונה (אורח חיים סימן רח ד"ה וכתב עוד ויש אומרים) ביישוב נוסחת ברכת על המחיה: "ונאלל מפריה ונשבע מטובה", דקא על רוחניות קדושת השכינה הקדושה השורה בארץ העליונה, "כי באכילת פירותיה אנו נזונוס מקדושת השכינה ומטהרתה ונשבע מטובה" ע"ש].

- > < -

מרן הגר"ש אלישיב זצוק"ל החזיק בביתו נאווה קודש ירושה נפלאה מזקנו המקובל הנורא הגה"צ רבי שלמה אלישיב בעל הלשם זצוק"ל גיליונות קודש מעומק פנימיות התורה מלאים חכמת ח"ן, רזין דרזין אשר לא שזפתם עין אדם מעולם. הלשם הדפיסם כגיליונות ולא היו כרוכים יחדיו, וכמדו הגר"ש הוא הצניע אותם בביתו והחביא אותם במקום סתר, כדי שלא יראו אור עולם.

בהזדמנות אחת שאלתי את פני בנו בלח"ט הגאון רבי משה אלישיב שליט"א מדוע אין אביו מביא את גיליונות הלשם לדפוס, כדי להגדיל תורה ולהאדירה.

ענה לי ר' משה שאף הוא כבר הקדימני בשאלה זו, ושאל את פי אביו

אנשי. ואלין מליא: יהוה בקריציא ותמן מאן שריא הלא הוא שמשא.

- > + < -

סיפר לי הגר"ז ריין שליט"א מוותיקי שכונת "שערי חסד" של מעלה מה שזכור לו ונצור בלבבו לימוד לקח מוסר מימי ילדותו, בחובת 'כבוד התורה' שאנו חייבים בה.

וכה סיפר, כאשר התקרב ובא עת הגיעו לשמחת הבר מצוה שלו, וכמנהג המקום דבי כנישתא רבתא דשערי חסד היה כל חתן בר מצוה עולה לעלייה של 'מפטיר' בשבת שלפני הבר מצוה שלו, וקורא את ההפטרה בקול נעים לפני הקהל.

אך נודע שישנם כמה וכמה שבתות בשנה שנחלקו הפוסקים האחרונים בהם אם יכולים הנערים לעלות לקריאת מפטיר, ולהוציא את הקהל בקריאת ההפטרה. ובעיקר מתעוררים שאלות הללו בשבתות שאין המפטיר חוזר בקריאת פסוקים אחרונים שבפרשה שכבר קראו בהם אלא ישנה קריאה מיוחדת בספר תורה מיוחד שמוציאים לקריאת המפטיר.

ובהיות שגם אותה שבתא ידידה נפלה בשבת כזו, שמוציאים בה ספר תורה מיוחד לקריאת המפטיר, לא ידע כיצד עליו לנהוג ואם יכול הוא לעלות למפטיר באותה שבת.

לפיכך נישג עם שאלתו לפני מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל, שיורה ויפסקו לו אם יכול לעלות באותה שבת או שיעדיף לו לקבל עליית מפטיר בשבת אחרת שאין בה מאותה שאלה.

להפתעתו לא אבה הגר"ז לענות לו כלום ולא רצה לפסוק בדבר, רק אמר לו, הנה נישג אתה בע"ה לשמחת הבר מצוה שלך להינסך בנעם עול התורה והמצוה, הבה נא אלמדך פרק בחובת כבוד התורה שאנו מחויבים – תדע נאמנה שכל מקום שיש בו רב מורה צדק ומרא דאתרא צריך להפנות את כל השאלות בהלכה לרב המקום. ובהיות עימנו כאן בשכונת שערי חסד הרב הגדול הגר"מ חר"פ זצוק"ל, בעל "שערי זבול" שהוא המרא דאתרא והוא הרב גם בבית הכנסת הגדול של שערי חסד, עליך לגשת ולשאול את פיו, וככל שיורה לך כן תעשה.

ניגש אפוא הנער אל הרב המרא דאתרא ולאחר שבחן את השאלה היטב מכל צדדיה התיר לו לעלות למפטיר באותה שבת שלפני הבר מצוה שלו.

ללמדך פרק בכבוד התורה ולומדיה ובפרט לנערים הקטנים צעירי הצאן, לחנכם ולהרגילם בכבודה של תורה וחכמה, שהרבה גופי תורה תלויים בה.

- > + < -

זכורני מימי ילדותי, שהייתי ילד נמוך מעט לעומת שאר הילדים בני גילי, וביום טוב אחרון של חג 'שמחת תורה' כאשר נוהגים ישראל לעלות כל אחד ואחד לתורה, רצה כ"ק אאמ"ר הגה"צ בעל 'מעדני השלח' זצוק"ל להדר בכבודה של תורה שאף אני בילדותי אעלה בעצמי בעליה לתורה, ולא לסמוך רק על עליית 'כל הנערים'. כמנהג הרבה קהילות שבישראל שנותנים אף לילדים הגדולים יותר עליה פרטית לתורה בשמחת תורה, ויש בדבר כמה סמוכין ומקורות [עיין מגילה כג. ורמב"ם פ"ב מהל תפלה ה"ג, ושו"ע ונושאי כלים א"ח סי' רפ"ב, ובשו"ת דברי חכמים א"ח סי' נט, ועוד].

בבית הכנסת שלנו 'תורה ויראה' שבשכונת מאה שערים ת"ו לא היו באותה עת הרבה ילדים והגבאים המסורים נתנו את הסכמתם לקיים מנהג קודש זה, שאף הילדים הגדולים יעלו לתורה.

והנה בהגיע עת העליה שלי, נפל מעט מורך בלבבי כדרך הילדים שמתביישים בדבר, ובפרט בהיותי ילד נמוך מעט.

אולם מה מאוד נפלאות, שכאשר הכריז הגבאי את שמי לעלות אל התורה, נישג הגה"צ רבי אהרן קצנלנבויגן זצ"ל מגדולי הרבנים המנהיגים שבבית הכנסת, ונטל סטענדר אחד והפכו לארץ כדי שאוכל לעלות ולעמוד גבוה על הסטנדר, ולאחר מכן הסיר את טליתו הקדושה ועטף אותי באותה טלית, וסידר אותה היטב על כתפי, וכך יכולתי לגשת כראוי לעליה לתורה.

וכל זאת לא טרח אותו צדיק כי אם כדי להנעים עלי את אותה 'עליה לתורה' שאגש אל התורה באהבה ובחיבה ושלא אעלה לתורה בהרגשה לא נוחה ולא נעימה.

עד היום בכל עת שאני נזכר באותה 'עליה לתורה' חש אני באותו טעם טוב והשמחה שנאותה בלבבי באותו 'טיפול' מסור שטיפל והתעסק עמי אותו צדיק זכור לטוב, כדי לקבל את התורה באהבה!

- > + < -

בדור שלאחר השואה האיומה, כאשר החל עולם התורה 'לפרוח' ולהתגדל בארץ הקודש עם ריבוי מוסדות התורה שקמו ברוב פאר והדר בזה אחר זה, התנהלה 'מלחמה' גדולה על כל ילד ונער יהודי אם יזכה להתקרב אל התורה הקדושה, או הלילה ליפול לבורות נשברים שלא חסרו בימים ההם.

בשנת תש"כ לפ"ק התקיימה בירושלים עיר הקודש שמחת 'בר מצוה' לנער אחד בן להורים חשובים ניצולי שואה, הוא היה מאותם שמחת בר מצוה ראשונות של הנערים מן הדור החדש שנוולו לאחר המלחמה, להקים מאפר הכבשים השונים דורות חדשים לה' ולתורתו.

בחור זה, בעל השמחה דגן, היה מתמיד ושקדן גדול, משובי הבחורים החרוצים והעילויים שבכיתתו, אך באותה מידה היה גם 'שתקן' ולא הרבה כל כך להתרועע עם חבריו הילדים, היה חבל לו על הזמן היקר, והוא ניצל את שעות ההפסקות בהם היו הנערים משחקים ומשתובבים לשון ולחזור על תלמודו.

והנה בהגיע עת שמחתו הגדולה, שמחת הבר מצוה של הילד הראשון שנוול למשפחות הניצולים מן התופת היתה במשפחתו התרגשות גדולה לקראת אותה בר מצוה. – אך משום מה בני כיתתו שהיו אף הם כנהוג לבר מצוה, לא ראו צורך לבוא ולהשתתף בשמחתו, בהיות שכאמור לא היו לו חברים קרובים בכיתה, חשוב הנערים שאין לו לחתן זה צורך בהשתתפותם בשמחתו, וכנראה הוא בין כך לא ישים לב מי בא ומי לא בא...

ברם שונה היה נער אחד מאותו כיתה, ה"ה מוה"ר פישל רבינוביץ זצ"ל, שליבו חשב מחשבות אחרות משאר בני הכיתה, הוא דווקא הבין לליבו של נער הבר מצוה וחשב שמן הראוי שלא להדיר את רגליו משמחתו, הוא יצא וקנה 'מתנה' הדורה לכבודו של חתן, התלבש במיטב מחצולותיו ויצא להשתתף בעוז וחזרה בשמחת חברו.

חתן הבר מצוה שמח מאוד לקראתו, וקיבלו בשמחה גדולה ובסבר פנים יפות, וכך ישב עימו בשמחה ואהבת רעים במשך שמחתו הגדולה, ובירכו זה את זה לכבודה של שמחה במאור פנים.

עברו ימים חלפו שנים אותו בחור בר מצוה גדל ונעשה לאיש, הוא המשיך בשקידתו בתורה והתעלותו העצומה בגדולתה של תורה עד שברבות הימים זכה להתעטר בכתרה של תורה, ונתמנה לראש ישיבה גדול באחת הישיבות הגדולות שבארץ הקודש.

בהזמנות אחת נפגש באחד האירועים הגדולים שבעולם התורה,

עם רעהו הקרוב הר"ג ר' פישל רבינוביץ הג"ל, תוך כדי שיחתם פנה ראש הישיבה אל ר' פישל ואמר לו, תדע נאמנה שחלק גדול מלימוד התורה והרבצת התורה שלי כיום נזקפת לזכותך!

והטעים וסיפר לפני, שלפני כארבעים שנה בהיותו בגיל בר מצוה, היתה לו התלבטות אם להמשיך לישיבה בלימוד התורה, או לצאת ללימודים אקדמיים כרצון כמה מבני משפחתו שדחפו אותו לכך, ברוח הימים ההם... ובעת מעמד שמחת הבר מצוה שלו כראותו שאין חבריו מחשיבים את שמחתו ואינם באים להשתתף עימו כבר החליט בדעתו 'לעזוב' את התלמוד תורה והישיבה, ולקבל אותה הצעה שהציעו לו בלימודים חיצוניים כדי לזכות בתואר אקדמאי שיוכל להתפרנס ממנו בכבוד.

אך כשהגיעת אתה בשמחה וחיבה גדולה לבר מצוה שלי, וישבת עמדי באהבת רעים כל אותם מעמד, שימחת את לבבי עד מאוד, ובזכותך שיניתי את החלטתי כדי שלא 'להפסיד' חבר קרוב ויקר כמותך, לא עזבתי את פסל הלימודים עד שזכיתי לעלות ולהתעלות במעלות התורה הקדושה, לאורך ימים ושנים טובות.

- > + < -

בעיר לייקווד שבמדינת ניו ג'רסי בארצות הברית התגורר יהודי אמיד סוחר גדול, שעיקר עיסוקו היה בבורסה ובמניות, הוא היה אחד מהעשירים הגדולים ביהדות החרדית של אמריקה, רוב שעות היום שהה במרכז הסחר העולמי שבמנהטן, לשם היה מגיע במטוסו הפרטי מדי יום, ובערב היו לו שעותיים של לימוד בתורתא בישיבה הקדושה 'תורה ודעת' דליקווד, ועסק התורה בהתלהבות ובשמחה, כאחד הבחורים הצעירים.

פעם נקלעה הישיבה למצב כלכלי קשה ביותר, והיו זקוקים לממן רב כדי לצאת מן המשבר, ולהורים סכומים גדולים של 'מזומנים'. בין השאר ביקשו גם מאותו סוחר עשיר, שהיה אחד מעמודי התווך בהחזקת הישיבה, אם יכול להגדיל את היקף תרומותיו בתקופה זו. חשב העשיר כיצד יוכל להציל את הישיבה, והגיע למסקנה שאם יוסיף מעט שעות מסחר נוספות בעבודתו, יוכל להרוויח יותר ובכך לתחוק את הישיבה כראוי.

נכנס אפוא היהודי אל חדר רבן, הגאון הגדול רבי אהרן קוטלער זצוק"ל, ראש הישיבה. והציע בפניו את ספקותיו, היות ומצב הישיבה בכי רע וזקוקים כעת לסכומי עתק כדי לכסות את הגידעון, והנה ישנה אפשרות שישאר בתקופה זו בבורסה שבמנהטן שעותיים נוספות, ויוותר על לימודיו בסדר שלישי בישיבה, בשביל הצלת הישיבה! – הגביר המפולפל הוסיף גם סברא 'למדינת' לדבריו, שהרי כבר אמרו ז"ל (מנחות צט.) פעמים שביטולה של תורה זהו קיומה! והרי אין קץ לשכר הצפון לתלמוד תורה דרבים, ובפרט מקום תורה ענק כישיבת ליקווד! ואם כן הרי בהביאו התרומה להעמדת הישיבה יגדל שכרו פי כמה מלימודו הפרטי באותם שעותיים!

ענה לו רבי אהרן בפקחותו הנודעת: לגבי שכר העולם הבא אינני נכנס עמכם בפלפול דאורייתא איהו גדול יותר, אבל לגבי חיי העולם הזה, הדבר ברור, שאם תבטל את אותם שעותיים יחידות שבהם אתה למד ויגע בתורה הקדושה בתענוג עילאי, לא יהיו לך חיים! אם תבטל גם את שעותיים הללו איהו 'עולם הזה' כבר יהיה לך?... הרי חיך אינם חיים בלי התורה! – על כן הנה לה לישיבת ליקווד, שכבר תמצא את הדרך לצאת מן המשבר, ומתורק את תנאי!

- > + < -

ויהי רצון שנזכה לקבל התורה 'בשני ידים' – 'ארץ ימים בימינה ובשמאלה עשור וְכבוד' (משלי ג טז ע"י שבת סג).



קו ההזמנות לכל ספרי 'מכון טיב'

מוה"ה זצ"ל רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

0733-22-76-09 ☎ מתקשרים ☎ מזמינים ☎ מקבלים ללא עלות דמי משלוח!

shivti11@gmail.com

יר"ל ע"י קהילת שבת בבית ד' | רח' ישעיהו 7 ירושלים טל: 05276-10455 078-3331109

יהודי יקרי! אל תחזיק טובה לעצמך, הנך מוזמן להדפיס ולהפיץ את העלון באזור פגוויך ולהיות שותף לזיכוי הרבים. הפענוניים יקבלו את העלון במייל (אפשר גם ישירות לדפוס) בקובץ להדפסה.

Anyone Interested in receiving Tiv Hakehila weekly in Hebrew or English should Email - Sheldon@hpins.net Or | zelig@gmail.com or text 718-249-7173